

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 340/2017-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. augusta 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Miroslavom Balážom, Sládkovičova 8, Prešov, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 26 D 2246/2008, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 26 D 2246/2008 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 26 D 2246/2008 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadostučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Prešov p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 369,30 € (slovom tristošesťdesiatdeväť eur a tridsať centov) na účet advokáta Mgr. Miroslava Baláža, Sládkovičova 8, Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 340/2017-8 zo 16. mája 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 D 2246/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že konanie o dedičstve sa začalo v roku 2008, avšak až v roku 2010 došlo k prvému prejednávaniu dedičskej veci u notára. Vzhľadom na to, že zo strany dedičov nedošlo k dohode, celý spisový materiál bol vrátený okresnému súdu. Okresný súd vydal vo veci uznesenie č. k. 26 D 2246/2008-73 z 12. októbra 2010, ktorým určil všeobecnú hodnotu dedičstva, proti ktorému sa sťažovateľ odvolal (odvolal sa až 15. apríla 2013, keďže predmetné uznesenie mu bolo doručené až 2. apríla 2013). V predmetnej veci bolo vydané aj ďalšie uznesenie okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-84 z 28. apríla 2011, ktorým okresný súd rozhodol o vyporiadaní dedičstva a jeho nadobudnutí dedičmi poručiťľa, proti ktorému sťažovateľ taktiež podal odvolanie 13. júna 2011. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozhodol o odvolaniach sťažovateľa uznesením sp. zn. 21 CoD 2/2013, 21 CoD 4/2013, 21 CoD 5/2013 z 30. septembra 2013 tak, že predmetné uznesenia okresného súdu z 12. októbra 2010 a z 28. apríla 2011 zrušil

a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Uznesením č. k. 26 D/2246/2008-296 z 2. marca 2015 okresný súd ustanovil znalca na určenie všeobecnej ceny podielu poručiteľa ku dňu jeho smrti na nehnuteľnostiach, ktoré sú predmetom dedičského konania. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu sa sťažovateľ odvolal a o jeho odvolaní rozhodol odvolací súd uznesením sp. zn. 19 CoD 4/2015, 19 CoD 5/2015, 19 CoD 6/2015 z 28. januára 2016, ktoré mu bolo doručené 15. februára 2016. Podľa vedomostí sťažovateľa odvtedy nedošlo vo veci k žiadnemu posunu a zo strany súdu nebol vykonaný žiadny úkon. Je toho názoru, že okresný súd bol od roku 2011 do roku 2013 a potom v roku 2016 v konaní nečinný, čím porušil jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

3. Sťažovateľ v sťažnosti taktiež uviedol, že listom z 19. februára 2015 podal okresnému súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Okresný súd vo svojej odpovedi z 10. marca 2015 sťažnosť sťažovateľa vyhodnotil ako čiastočne dôvodnú a za prietahy v konaní označil obdobie od vypovedania plnej moci právnym zástupcom sťažovateľa [REDAKOVANÉ] a následným doručením uznesenia č. k. 26 D 2246/2008-73 z 12. októbra 2010 osobne do rúk sťažovateľa, ktoré bolo spôsobené vysokým nápadom dedičských vecí a personálnym poddimenzovaním tunajšieho súdu.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 26D/2246/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Prešov prikazuje, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie 5.000 Eur (slovom päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť [REDAKOVANÉ] do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (nálezu).

4. [REDAKOVANÉ] priznáva trovy právneho zastúpenia 369,30 Eur s DPH (slovom tristošesťdesiatdeväť eur tridsať centov s DPH), ktoré je Okresný súd Prešov

povinný zaplatiť na účet advokáta [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od tohto rozhodnutia (nálezu).“

5. Ústavnému súdu bolo 29. júna 2017 doručené stanovisko predsedu okresného súdu sp. zn. 1 SprO 1127/2017, SprU 3005/2017 z 21. júna 2017 k sťažnosti sťažovateľa (súčasťou bolo vyjadrenie vyššej súdnej úradníčky, ktorej je spis pridelený) a chronologický prehľad priebehu napadnutého konania. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení iba poukázal na vyjadrenie vyššej súdnej úradníčky k veci s tým, že uviedol, že s týmto vyjadrením sa stotožňuje, avšak na otázky ústavného súdu, ktoré boli súčasťou výzvy ústavného súdu z 31. mája 2017 adresovanej okresnému súdu na vyjadrenie sa k sťažnosti, týkajúcej sa napr. skutkovej a právnej zložitosti sporu, priesťahov, ktoré boli podľa názoru okresného súdu spôsobené sťažovateľom a ktoré boli spôsobené okresným súdom, neodpovedal a neuviedol ani iné okolnosti, ktoré podľa názoru okresného súdu majú vplyv na vzniknuté priesťahy v konaní. Vyššia súdna úradníčka vo svojom vyjadrení podrobne rozpísala celkový priebeh napadnutého konania, avšak k už uvedeným otázkam ústavného súdu s ohľadom na vznik priesťahov v konaní sa taktiež nevyjadrila.

6. Podaním doručeným ústavnému súdu 10. júla 2017 sa sťažovateľ vyjadril k už uvedenému stanovisku okresného súdu, v ktorom uviedol, že okresný súd sa v svojom stanovisku k sťažnosti vyjadril iba k chronologickému priebehu napadnutého konania a aj z tohto vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že predmetná vec nie je prerokovávaná bez zbytočných priesťahov, a to ani po podaní jeho sťažnosti z 19. februára 2015 adresovanej predsedovi súdu.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

8. Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedené okresným súdom ústavný súd zistil takýto prehľad priebehu konania:

- 6. október 2008 – doručenie návrhu na začatie dodatočného dedičského konania okresnému súdu,

- 13. október 2008 – vydané poverenie okresného súdu pre notára ako súdneho komisára na vykonanie potrebných úkonov vo veci prejednávania dedičstva,

- 17. október 2008 – dožiadanie notára na správu katastra,

- 26. január 2009 – doručenie požadovaných listín zo správy katastra notárovi,

- 25. máj 2009 – nariadenie dedičského pojednávania u notára na 9. jún 2009,

- 9. jún 2009 – dedičské pojednávanie bolo odročené – nedošlo k uzavretiu dedičskej dohody,

- 15. marec 2010 – nariadenie dedičského pojednávania u notára na 30. marec 2010,

- 30. marec 2010 – dedičské pojednávanie (zápisnica),

- 29. apríl 2010 – dožiadanie notára na obecný úrad a na správu katastra,

- 11. máj 2010 – doručenie požadovaných listín zo správy katastra notárovi,

- 13. máj 2010 – doručenie odpovede z obecného úradu notárovi,

- 12. október 2010 – uznesenie okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-73 o všeobecnej cene majetku,

- 28. apríl 2011 – uznesenie okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-84 o vyporiadaní dedičstva,

- 13. jún 2011 – doručenie odvolania dediča [REDAKOVANÉ] proti uzneseniu okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-84 z 28. apríla 2011 okresnému súdu,

- 21. jún 2011 – výzva spoludedičom na vyjadrenie sa k odvolaniu [REDAKOVANÉ],

- 11. júl 2011 – doručenie zrušenia plnej moci udelenej [REDAKOVANÉ],

- 12. júl 2011 – spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní dediča [REDAKOVANÉ] proti uzneseniu okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-84 z 28. apríla 2011,

- 30. december 2011 – spis bol z krajského súdu vrátený okresnému súdu – krajský súd uznesením č. k. 6 CoD 5/2011-119 z 30. novembra 2011 rozhodol tak, že vec vrátil okresnému súdu na doplnenie dokazovania na zistenie účinnosti náhradného doručenia uznesenia č. k. 26 D 2246/2008-73 z 12. októbra 2010 [REDACTED],

- 2. apríl 2012 – pokyn vyššieho súdneho úradníka na zaslanie uznesenia krajského súdu z 30. novembra 2011 účastníkom konania,

- 2. apríl 2012 – výzva okresného súdu [REDACTED] (na účel zistenia účinnosti náhradného doručenia v zmysle uznesenia krajského súdu),

- 16. apríl 2012 – doručenie odpovede [REDACTED] na výzvu okresného súdu z 2. apríla 2012,

- 22. marec 2013 – pokyn vyššieho súdneho úradníka na doručenie uznesenia okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-73 z 12. októbra 2010 priamo [REDACTED], keďže z odpovede [REDACTED] vyplýva, že v čase doručovania tohto uznesenia sa na adrese, na ktorú sa mu uznesenie doručovalo, nezdržoval, a preto nemohlo byť náhradné doručenie právne účinné,

- 15. apríl 2013 – doručenie odvolania dediča [REDACTED] proti uzneseniu okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-73 z 12. októbra 2010,

- 22. apríl 2013 – výzva spoludedičom na vyjadrenie k odvolaniu [REDACTED],

- 15. máj 2013 – spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach dediča [REDACTED] proti uzneseniam okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-84 z 28. apríla 2011 a č. k. 26 D 2246/2008-73 z 12. októbra 2010,

- 31. október 2013 – spis bol z krajského súdu vrátený okresnému súdu – krajský súd prvým výrokom svojho uznesenia sp. zn. 21 CoD 2/2013, 21 CoD 4/2013, 21 CoD 5/2013 z 30. septembra 2013 zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-73 z 12. októbra 2010 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a druhým výrokom tohto svojho uznesenia zrušil tiež uznesenie okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-84 z 28. apríla 2011 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že uznesenie o všeobecnej cene majetku a čistej hodnote dedičstva považoval za predčasné a nesprávne a uviedol, že úlohou okresného súdu bude zistiť všeobecnú hodnotu majetku vzhľadom na námietky dedičov postupom podľa § 175o ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku v znení

neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) a vzhľadom na nedostatočne a nesprávne zistenú všeobecnú cenu majetku krajský súd považoval aj uznesenie o vyporiadaní dedičstva za predčasné,

- 31. október 2013 – pokyn vyššieho súdneho úradníka na zaslanie uznesenia krajského súdu z 30. septembra 2013 účastníkom konania,

- 7. november 2013 – dožiadanie notára na správu katastra,

- 10. január 2014 – dožiadanie notára na Slovenský pozemkový fond a okresný súd,

- 8. január 2014 – doručenie požadovaných listín zo správy katastra notárovi,

- 13. január 2014 – nariadenie dedičského pojednávania u notára na 17. február 2014,

- 20. január 2014 – doručenie odpovede Slovenského pozemkového fondu notárovi,

- 17. február 2014 – dedičské pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu existencie sporu s určením všeobecnej ceny nehnuteľností patriacich do dedičstva a neprítomnosti všetkých dedičov na pojednávaní,

- 20. február 2014 - dožiadanie notára na Slovenský pozemkový fond a predloženie spisu okresnému súdu na účel ustanovenia znalca na určenie hodnoty nehnuteľností,

- 27. február 2014 – pokyn vyššieho súdneho úradníka na vrátenie konceptov uznesení o ustanovení znalcov vypracovaných notárom z dôvodu ich doplnenia a zmeny z dôvodu, že je potrebné, aby dedičia zložili aj preddavok na trovy znaleckého dokazovania, keďže sa nevedia dohodnúť, a teda znalecké dokazovanie je ich v záujme,

- 28. február 2014 – doručenie odpovede Slovenského pozemkového fondu notárovi,

- 5. marca 2014 – oznámenie notára znalcom, že budú ustanovení na vypracovanie znaleckých posudkov (notár od znalcov zároveň zisťoval približnú výšku odmeny za vypracovanie znaleckého posudku),

- 10. jún 2014 – uznesenia okresného súdu o ustanovení znalcov č. k. 26 D 2246/2008-254 (znalec [REDAKOVANÉ]), č. k. 26 D 2246/2008-255 (znalec [REDAKOVANÉ]), č. k. 26 D 2246/2008-256 (znalec [REDAKOVANÉ]) vydané vyšším súdnym úradníkom,

- 23. jún 2014 – doručenie odvolania dedičky [REDAKOVANÉ] proti uzneseniam okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-254 z 10. júna 2014, č. k. 26 D 2246/2008-255 z 10. júna 2014 a č. k. 26 D 2246/2008-256 z 10. júna 2014,

- 7. júl 2014 – pokyn vyššieho súdneho úradníka na zaslanie spisu notárke na vyjadrenie k odvolaniu dedičky [REDACTED],

- 22. júl 2014 – doručenie vyjadrenia notárky k odvolaniu dedičky [REDACTED],

- 11. august 2014 – výzva spoludedičom na vyjadrenie sa k odvolaniu dedičky [REDACTED],

- 17. september 2014 – predloženie znaleckého posudku od znalca [REDACTED],

- 24. september 2014 – spis bol predložený krajskému súdu na účel rozhodnutia o odvolaní dedičky [REDACTED] proti uzneseniam okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-254 z 10. júna 2014, č. k. 26 D 2246/2008-255 z 10. júna 2014 a č. k. 26 D 2246/2008-256 z 10. júna 2014,

- 18. december 2014 – spis bol z krajského súdu vrátený okresnému súdu – krajský súd uznesením č. k. 19 CoD 3/2014, 19 CoD 4/2014 a 19 CoD 5/2014 z 2. decembra 2014 rozhodol o vrátení veci okresnému súdu na postup podľa § 374 ods. 4 OSP (odvolanie bolo totiž podané jednou z dedičiek a smerovalo proti uzneseniam, ktoré boli vydané vyšším súdnym úradníkom, proti ktorým odvolanie nie je prípustné podľa § 202 ods. 3 písm. a) OSP, a teda podľa § 374 ods. 4 OSP sa tieto uznesenia podaním odvolania zrušili a vo veci musí opätovne rozhodnúť sudca),

- 22. december 2014 – pokyn vyššieho súdneho úradníka na zaslanie uznesenia krajského súdu účastníkom konania (odoslané 22. januára 2015),

- 2. marec 2015 – uznesenia okresného súdu vydané sudcom v súlade s postupom podľa § 374 ods. 4 OSP – č. k. 26 D 2246/2008-296 o ustanovení znalca [REDACTED], č. k. 26 D 2246/2008-299 o ustanovení znalca [REDACTED], č. k. 26 D 2246/2008-302 o ustanovení znalca [REDACTED],

- 31. marec 2015 – doručenie odvolaní dediča [REDACTED] proti uzneseniam okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-296 z 2. marca 2015, č. k. 26 D 2246/2008-299 z 2. marca 2015, č. k. 26 D 2246/2008-302 z 2. marca 2015 (proti výrokom o povinnosti zložiť preddavky na trovy znaleckého dokazovania),

- 2. júl 2015 – spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach dediča [REDACTED] podaných proti uzneseniam okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-296 z 2. marca 2015, č. k. 26 D 2246/2008-299 z 2. marca 2015,

č. k. 26 D 2246/2008-302 z 2. marca 2015 (proti výrokom o povinnosti zložiť preddavky na trovy znaleckého dokazovania),

- 8. február 2016 – spis bol z krajského súdu vrátený okresnému súdu – krajský súd uznesením č. k. 19 CoD 4/2015, 19 CoD 5/2015 a 19 CoD 6/2015 z 28. januára 2016 rozhodol o potvrdení uznesení okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-296 z 2. marca 2015, č. k. 26 D 2246/2008-299 z 2. marca 2015 a č. k. 26 D 2246/2008-302 z 2. marca 2015 v napadnutej časti výrokov o povinnosti dedičov zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania,

- 9. február 2016 – pokyn vyššieho súdneho úradníka na doručenie uznesenia krajského súdu účastníkom konania,

- 15. apríla 2016 – oznámenie sudkyne [REDAKOVANÉ], ktorej bola vec pridelená, o skutočnostiach, pre ktoré by mala byť vylúčená z rozhodovania vo veci, predsedovi okresného súdu (doručená predsedovi okresného súdu 26. apríla 2016),

- 9. máj 2016 – opatrenie predsedu okresného súdu o odňatí veci sudkyňi JUDr. Sylvii Szabadošovej a jej pridelení náhodným výberom inému sudcovi registra „D“,

- 27. jún 2016 – doručenie znaleckého posudku od znalca [REDAKOVANÉ],

- 3. august 2016 – doručenie žiadosti znalca [REDAKOVANÉ] okresnému súdu o zaujatie stanoviska k ďalšiemu postupu a tiež jeho oznámenia, že dodatočne zistil, že nie je príslušný na stanovenie hodnoty určitých pozemkov,

- 8. november 2016 – predloženie spisu sp. zn. 26 D 2246/2008 znalcom [REDAKOVANÉ] okresnému súdu,

- 1. február 2017 – stanovisko okresného súdu k žiadosti znalca [REDAKOVANÉ] doručenej okresnému súdu 3. augusta 2016,

- 1. február 2017 – uznesenie okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-338 o ustanovení znalca [REDAKOVANÉ] (na ocenenie nehnuteľností – pozemkov, pri ktorých bolo dodatočne zistené, že nemohli byť ocenené znalcom [REDAKOVANÉ]),

- 5. máj 2017 – doručenie znaleckého posudku od [REDAKOVANÉ] okresnému súdu,

- 12. jún 2017 – pokyn vyššieho súdneho úradníka na výzvu pre znalca [REDAKOVANÉ], aby sa vyjadril k prípisu okresného súdu z 1. februára 2017, ktorý mu bol doručený 14. februára 2017.

III.

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. K namietanému porušeniu sťažovateľom označeného základného práva malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 OSP účinného do 30. júna 2016, ktorý súdom prikazoval, aby v súčasnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali

tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca bol podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplývala z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. V súčasnosti táto povinnosť v prípade konaní o dedičstve vychádza z Civilného mimosporového poriadku účinného od 1. júla 2016 (ďalej aj „CMP“), podľa čl. 12 ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb. Princíp procesnej ekonómie tak aj v konaní o dedičstve smeruje k tomu, aby v ňom nedochádzalo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

14.1 Ústavný súd v súlade s § 396 ods. 1 CMP, podľa ktorého konania o dedičstve začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov, hodnotil postup okresného súdu v napadnutom konaní a jeho jednotlivé procesné úkony podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, keďže napadnuté konanie o dedičstve sa začalo pred dňom nadobudnutia účinnosti Civilného mimosporového poriadku.

15. Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústreďená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade

s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

17. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie vedené pred okresným súdom pod sp. zn. 26 D 2246/2008 je konaním o návrhu na uskutočnenie dodatočného dedičského konania v prípade zistenia novoobjaveného majetku po poručiteľovi. Tieto konania tvoria bežnú súčasť dedičskej agendy všeobecných súdov, a teda nemožno ich považovať za právne zložité. Napadnuté konanie vykazuje určitú mieru faktickej zložitosti vzhľadom na meniaci sa rozsah majetku po začatí predmetného dedičského konania, a taktiež vzhľadom na existenciu sporu medzi dedičmi s ohľadom na hodnoty majetku, čo si vyžiadalo potrebu nariadenia znaleckého dokazovania v tomto konaní a mohlo viesť čiastočne k jeho predĺženiu.

18. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd posudzoval priebeh napadnutého konania, bolo správanie sa sťažovateľa ako účastníka konania. Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním napadnutého konania podľa tohto kritéria po vykonaní zistení zo spisu okresného súdu sp. zn. 26 D 2246/2008 uvádza, že na strane sťažovateľa nezistil významnejšiu skutočnosť, ktorá mohla výrazným spôsobom prispieť k predĺženiu doterajšieho priebehu konania. Z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva, že sťažovateľ v napadnutom konaní uplatňujúc svoje procesné práva tým, že podával odvolania proti viacerým rozhodnutiam okresného súdu, napr. podanie odvolaní zo strany sťažovateľa 31. marca 2015 proti výrokom uznesení okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-296 z 2. marca 2015, č. k. 26 D 2246/2008-299 z 2. marca 2015 a č. k. 26 D 2246/2008-302 z 2. marca 2015, ktorými bola dedičom uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania (o ktorých krajský súd rozhodol uznesením z 9. apríla 2013 tak, že predmetné uznesenia okresného súdu v napadnutej časti ich výrokov o povinnosti dedičov zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania ako vecne správne potvrdil), čiastočne prispel k predĺženiu napadnutého konania, keďže okresný súd mohol v konaní pokračovať až po vrátení spisu z krajského súdu 8. februára 2016. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej v dôsledku

uplatnenia procesných práv účastníkom konania nenesie zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba ani zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04). V súlade s touto judikatúrou preto dobu potrebnú na rozhodnutie o sťažovateľom uplatnenom procesnom práve (v súvislosti s jeho odvolaniami proti uzneseniam okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-296 z 2. marca 2015, č. k. 26 D 2246/2008-299 z 2. marca 2015, č. k. 26 D 2246/2008-302 z 2. marca 2015) ústavný súd zohľadnil pri posúdení postupu okresného súdu a následne aj v súvislosti s rozhodovaním o primeranom finančnom zadosťučinení.

19. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu vrátane postupu notára ako súdneho komisára v konaní, pretože úkony súdneho komisára v konaní o dedičstve sú úkonmi súdu, a preto aj nimi možno spôsobiť zbytočné prietahy, za ktoré nesie zodpovednosť všeobecný súd (III. ÚS 47/00).

19.1 Zo spisu okresného súdu sp. zn. 26 D 2246/2008 ústavný súd zistil, že napadnuté konanie, ktoré sa začalo doručením návrhu jedného z dedičov na dodatočné dedičské prejednanie novoobjaveného dedičstva okresnému súdu 6. októbra 2008, sa vyznačuje obdobia úplnej a zároveň neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, resp. notára ako súdneho komisára vykonávajúceho potrebné úkony vo veci prejednávania dedičstva, ktoré viedli k vzniku prietahov v konaní. Konkrétne ide o obdobie od 9. júna 2009 (t. j. od odročenia dedičského pojednávania uskutočneného v uvedený deň) do 15. marca 2010 (t. j. do nariadenia dedičského pojednávania u notára na 30. marec 2010) v trvaní viac ako 9 mesiacov a tiež o obdobie od 16. apríla 2012 (t. j. od doručenia odpovede [REDAKOVANÉ] na výzvu okresného súdu z 2. apríla 2012) do 22. marca 2013 (t. j. do vydania pokynu vyššieho súdneho úradníka na doručenie uznesenia okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-73 z 12. októbra 2010 dedičovi [REDAKOVANÉ], t. j. sťažovateľovi) v trvaní viac ako 11 mesiacov.

19.2 Okrem týchto období, počas ktorých okresný súd, resp. notár, v napadnutom konaní nevykonával žiadny procesný úkon, bolo napadnuté konanie poznačené aj

neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu, resp. notára, v dôsledku ktorej vznikli taktiež zbytočné priet'ahy v konaní.

19.3 Zjavná nesústredenosť okresného súdu sa prejavila napríklad vtedy, keď okresný súd predložil spis krajskému súdu s cieľom rozhodnúť o odvolaní dedičky [REDAKOVANÉ] proti uzneseniam okresného súdu z 10. júna 2014, ktorými boli v konaní ustanovení znalci, namiesto toho, aby postupoval správne, t. j. v súlade s § 374 ods. 4 OSP, v zmysle ktorého sa odvolaním napadnuté uznesenia okresného súdu vydané vyšším súdnym úradníkom podaním odvolania zrušili a vo veci musí opätovne rozhodnúť sudca, keďže išlo o uznesenia, proti ktorým nebolo prípustné odvolanie podľa § 202 ods. 3 písm. a) OSP. S poukazom na už uvedený postup podľa § 374 ods. 4 OSP bol spis z krajského súdu vrátený okresnému súdu bez rozhodnutia o predmetnom odvolaní.

19.4 Za neefektívny možno považovať postup okresného súdu v súvislosti s predčasným predložením spisu krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní dediča [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] proti uzneseniu okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-84 z 28. apríla 2011 o vypořiadaní dedičstva, keďže krajský súd vec okresnému súdu vrátil na doplnenie dokazovania na zistenie účinnosti náhradného doručenia uznesenia okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-73 z 12. októbra 2010. Za najvýraznejší prejav neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd nepochybne považuje zrušenie uznesení okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-73 z 12. októbra 2010 a č. k. 26 D 2246/2008-84 z 28. apríla 2011 uznesením krajského súdu sp. zn. 21 CoD 2/2013, 21 CoD 4/2013, 21 Cod 5/2013 z 30. septembra 2013, a to z dôvodu, že krajský súd považoval uznesenie okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-73 z 12. októbra 2010 o všeobecnej cene majetku za predčasné a nesprávne. Vzhľadom na nedostatočne a nesprávne zistenú všeobecnú cenu majetku krajský súd považoval za predčasné aj uznesenie okresného súdu č. k. 26 D 2246/2008-84 z 28. apríla 2011 o vypořiadaní dedičstva.

19.5 Ústavný súd ako neefektívny hodnotí taktiež postup okresného súdu v súvislosti s nariadením znaleckého dokazovania vo veci vzhľadom na to, že aj napriek tomu, že uznesenia, ktorými bolo znalecké dokazovanie v konaní nariadené (uznesenia okresného

súdu č. k. 26 D 2246/2008-296 z 2. marca 2015, č. k. 26 D 2246/2008-299 z 2. marca 2015 a č. k. 26 D 2246/2008-302 z 2. marca 2015), nadobudli právoplatnosť 22. februára 2016 a ustanoveným znalcom bola týmito uzneseniami uložená povinnosť na predloženie vypracovaného znaleckého posudku okresnému súdu v lehote 3 mesiacov od právoplatnosti uznesenia, k predloženiu všetkých znaleckých posudkov okresnému súdu zo strany ustanovených znalcov dosiaľ nedošlo.

20. S poukazom na už uvedený nesústredený a neefektívny postup okresného súdu a na už uvedené obdobia jeho neodôvodnenej nečinnosti v napadnutom konaní, v dôsledku ktorej nie je predmetné konanie ani po viac ako ôsmich rokoch od začatia konania právoplatne skončené, neostávalo ústavnému súdu nič iné len konštatovať, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 26 D 2246/2008 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu s'ťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

21. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

22. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu bolo porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza s'ťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

24. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

25. Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, čo odôvodnil tým, že právna neistota, v ktorej sa dlhodobo nachádza, spôsobila materiálnu a aj nemateriálnu ujmu nielen jemu, ale aj celej jeho rodine. Sústavné súdne prietahy spôsobili zhoršenie zdravotného stavu sťažovateľa.

26. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

27. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 26 D 2246/2008, berúc zároveň do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

28. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

29. Ústavný súd v súlade s citovaným zákonným ustanovením napokon rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní o jeho sťažnosti. Úhradu trov konania mu ústavný súd priznal za dva uplatnené úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom pri rozhodovaní o priznaní trov konania ústavný súd v prípade úkonu prevzatia a prípravy zastúpenia vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2015, ktorá bola 858 €, keďže išlo o úkon právnej služby vykonaný v roku 2016, a sťažovateľovi priznal odmenu za uvedený úkon právnej služby v sume 143 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za tento úkon právnej služby v sume 8,58 €, čo spolu predstavuje sumu 151,58 €. V prípade úkonu podania sťažnosti ústavný súd vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá bola 884 €, keďže išlo o úkon právnej služby vykonaný v roku 2017 a sťažovateľovi priznal odmenu za tento úkon právnej služby v sume 147,33 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za tento úkon právnej služby v sume 8,84 €, čo spolu predstavuje sumu 156,17 €. Vzhľadom na to, že ústavný súd považoval za preukázané, že právny zástupca je platiteľom dane z pridanej hodnoty, priznanú úhradu trov zvýšil o daň z pridanej hodnoty podľa § 18 ods. 3 vyhlášky, a teda sťažovateľovi priznal úhradu trov v celkovej sume 369,30 €.

30. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov).

31. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1 . augusta 2017